

Kortisol, Kortison, Saliv-

Klinisk kemi

Remiss

Cosmic: Finns att beställa under Endokrinologi.

Kortkod på etikett: SAKORT

Remiss: Laboratoriemedicin, Remiss 6.

ID-kontroll

För utförande av korrekt identitetskontroll se dokument [ID-kontroll](#).

Provtagning

Sarstedt, Salivette Cortisol (blå kork).

Provmaterial: Saliv

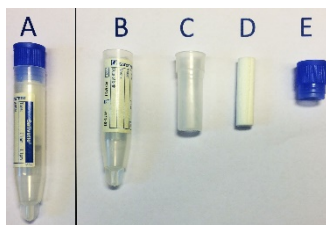
Se *Interferens/felkällor* för rekommenderade patientförberedelser.

För utskrivbar patientinstruktion se länk till [Instruktion vid provtagning av Saliv-Kortisol](#) eller för engelsk version [Instruction for saliva Cortisol](#)

Salivsamling:

Provtagningsröret märkt A i bilden innehåller delarna

- B. Rör
- C. Behållare inne i röret
- D. Tuggbuss
- E. Kork

1. Börja med att tvätta händerna.
2. Dra upp korken (underlättas om vickas lite).
3. Häll ut den vita "tuggbussen" och stoppa den i munnen.
4. Tugga på tuggbussen i en minut eller låt den ligga under tungan i en och en halv minut.
5. För sedan tillbaka tuggbussen i behållaren, behållaren sätts in i röret.
6. Sätt på korken ordentligt.
7. Märk provrör med namn, födelsedatum, provtagningsdatum och tid.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig utgåva finns på regionvasterbotten.se

Dokumentnummer 00463-2

Giltigt fr o m 2026-01-30

Kortisol, Kortison, Saliv-

Klinisk kemi

Provhantering

Röret skall efter provtagning förvaras i kylskåp och ska vara laboratoriet tillhanda inom 4 dagar. Transporteras från enhet inom Region Västerbotten, i kyla grå SofiaBox.

Vid längre transporttider eller längre tids förvaring fryses provet vid -20 °C eller lägre och transporteras från enhet inom Region Västerbotten, fryst i grön SofiaBox.

Indikation

Komplement till P- och U-kortisol vid misstanke om Cushingsyndrom.

Referensintervall, beslutsgräns

Enhet: nmol/L

Saliv-Kortisol/Kortison-kvot är vanligen < 1.

Kvot > 1 innebär att provets representativitet bör ifrågasättas.

Ökad kvot ger misstanke om kontamination med blod, exsudat eller läkemedel innehållande hydrokortison. Ökad kvot kan troligen även förekomma till följd av lakrits, smaksatt tuggtobak samt vid mutationer i 11-beta-hydroxysteroiddehydrogenas typ II.

Riktlinjer för tolkning:

Saliv-prov taget kl 22-23 vid normal dygnsrytm.

Saliv Kortisol < 3 nmol/L motsäger hyperkortisolism

Saliv-Kortison < 15 nmol/L motsäger hyperkortisolism

Saliv-prov taget kl 08 efter lågdosdexametasonhämning

Saliv-Kortisol < 1 nmol/L motsäger hyperkortisolism

Saliv-Kortison < 5 nmol/L motsäger hyperkortisolism

Saliv-prov taget 30 min efter 250 µg Synacthen

Saliv Kortisol > 17 nmol/L motsäger kortisolsvikt

Saliv-Kortison > 37 nmol/L motsäger kortisolsvikt

Saliv-prov taget 60 min efter 250 µg Synacthen

Saliv Kortisol > 26 nmol/L motsäger kortisolsvikt

Saliv-Kortison > 49 nmol/L motsäger kortisolsvikt

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig utgåva finns på regionvasterbotten.se

Kortisol, Kortison, Saliv-

Klinisk kemi

Interferens/felkällor

- Tandborstning, rökning, snusning, fysisk ansträngning eller födointag bör ej ha skett timmen innan provtagning.
- Dryck är tillåtet fram till 30 minuter före provtagning.
- Munsköljning med vatten 30 minuter före provtagning rekommenderas.
- Stress vid provtagning bör undvikas (salivprov bör tas före venpunktion).
- Patienten skall ej ha munsår eller blödning från mun/svalg.
- Lakrits undviks veckan före provtagning.
- Hantera ej prov eller tuggbuss efter beröring av salva eller läkemedel som innehåller hydrokortison.
- Blodtillblandning ger falskt höga kortisol-värden.

Svarsrutiner

Analyseras 1 ggr/vecka.

Från ankomst till analyserande laboratorium erhålls resultat vanligen inom tio dagar.

Kommentar

Analyseras med LC-MS/MS metodik vilken gör analysen specifik för kortisol respektive kortison. Till skillnad från konventionella metoder påverkas analysresultatet därför ej, eller endast marginellt, av kortisolmetaboliter och snarlika substanser så som t.ex prednisolon.

Ackrediterad

Nej.

Sparas i biobank

Nej.

Dokumentslut

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig utgåva finns på regionvasterbotten.se